

Höstvete

Anders Ericsson, Hushållnings-sällskapet, HS Konsult

Brödvete: Ellvis är det högst avkastande brödvetet i området trots ett litet tapp 2009. Olivin och Kranich är tämligen likvärdiga, men den senare är endast provad i tre år.

Fodervete: Brittiska Oakley och danska Hereford har en mycket hög avkastningspotential men framför allt den förstnämnda verkar ha bristande vinterhärdighet i det nordligare området. Äldre sorter som Harnesk och Opus är bra alternativ för en säkrare odling i utsatta lägen.

Från den 19:e september till den 8:e oktober såddes 24 försök i serierna L7-101 och L7-1017, flertalet av dem den sista veckan i september. Den blöta oktober som följde gjorde, tillsammans med en tidig tjäle, att fyra av försöken inte klarade den torra och kalla våren på ett bra sätt. De två nordligaste försöken ströks direkt på våren medan ett försök blev så ojämnt att det inte ingår i sammanställningen medan det 4:e fick väldigt låga skördenivåer. De övriga försöken klarade sig bättre och medelskörden i försöken hamnade ungefär på 5-årsmedeltalet, med en toppnotering för sorten Hereford på drygt 11,5 ton i behandlat led i ett försök i Östergötland. Skörden ägde rum från mitten av augusti till andra veckan av september under skapliga förhållanden, även om framför allt Mälardalen drabbades av en hel del skurar under augusti.

I tabell 1 så redovisas alla sorter som provats i det Mellansvenska området uppdelat i grupper. Första gruppen omfattar marknadssorter i hela området, därefter regionalt provade och/eller utgående marknadssorter, kommande sorter samt utgående och helt nya

sorter. Av marknadssorterna så hade 2009 det danska fodervetet Hereford den högsta medelskörden medan övriga sorter hade en skörd i nivå med mätaren Sortblandning (Olivin, Harnesk, Tulsa & Opus). Oakley, Hereford och Kranich var de sorter som hade den största variationen mellan de olika försöksplatserna medan Ellvis och Mulan var de som var stabilast. I den andra gruppen så överträffar Kosack, som endast provats norr om Mälaren, mätaren med cirka 5%. Akteur, Gnejs och Skalmeje hamnade strax under mätarens nivå medan Tulsa tappade ytterligare några procentenheter. I det nyare materialet så finns det som vanligt en lång rad intressanta sorter som kommer att provas vidare men också en del som inte höll måttet och kommer att sorteras bort.

En uppdelning av sorterna efter användningsområde åskådliggörs i figur ett och två och sorterna är uppdelade i brödsorter (Olivin, Ellvis, Kranich och Boomer) och fodersorter (Harnesk, Opus, Hereford och Oakley). I figur 1 så redovisas brödsorternas avkastning försöksvis jämfört med mätaren som i varje försök har relativt 100. Figuren visar att Ellvis, som 2008 var den högst avkastande sorten i gruppen, även detta år har den bästa avkastningen men att skillnaden mot övriga sorter är mindre. Olivin, som föregående år var ganska svag i hela området, har i år gjort bättre ifrån sig i Mälardalen medan sorten även detta år halkar efter lite i de sydöstra delarna. Kranich är ojämn med några toppar och ett generellt svagare resultat i väster och nykomlingen Boomer visar inte någon särskild profil utan intar ett mellanläge. Figur 2 visar att Oakley, som var 2008 års ”vinnare” i de sydligare delarna, detta år

Tabell 1. Höstvete. Avkastning 2009 Område D-G Obehandlat och behandlat *Sorter*

Sort		Provas i område	Antal försök	Relativ skörd Obehandlat	Relativ skörd Behandlat	Relativ skörd Medeltal
Sortblandning	kg/ha	D, E, F, G	19	7 830	8 750	8 310
	Rel-tal			100	100	100
Hereford	SW	D, E, F, G	14	108	103	104
Ellvis	SSD	D, E, F, G	14	104	99	101
Kranich	SW	D, E, F, G	14	104	99	101
Harnesk	SW	D, E, F, G	14	101	101	101
Olivin	SSD	D, E, F, G	19	101	99	100
Opus	SSD	D, E, F, G	14	101	99	99
Boomer	SW	D, E, F, G	14	101	96	98
Mulan	SSD	D, E, F, G	14	100	95	98
Oakley	SW	D, E, F, G	14	98	98	97
Kosack	SW	F,G *	3	106	102	105
Akteur	SSD	D, E, F, G	14	100	96	98
Gnejs	SW	D, E, F **	7	98	96	97
Skalmeje	SSD	D, E, F, G	14	101	95	97
Tulsa	SW	D, E, F, G	14	95	94	94
Audi	SSD	D, E, F	10	106	102	103
Loyal (SW 52747)	SW	D, E, F	14	103	101	103
Lans (SW 53114)	SW	D, E, F	14	96	99	99
Pansar (SW 51588)	SW	D, E, F	14	98	92	91
Fru ment	SSD	D, E, F	10	102	99	100
Papageno	SSD	D, E, F	10	101	97	100
Plutos	SSD	D, E, F	10	103	97	100
Kerubino	SSD	D, E, F	10	101	96	98
CPBT 04-125	SW	D, E, F	10	83	83	82
Marathon	SW	D, E, F	5	114	107	110
Br Inspiration	SW	D, E, F	5	108	105	107
Br 5251d34 Contact	SW	D, E, F	5	106	104	105
RAGT R10650 B	SSD	D, E, F	5	107	103	105
STRU061884	SSD	D, E, F	5	109	102	105
IGF 830	SSD	D, E, F	5	106	100	103
Skagen	Nsd	D,F***	4	107	103	103
NIC 03-3116B	SSD	D, E, F	5	104	100	102
SW 54728 Aurora	SW	D, E, F	5	98	97	98
Discus	SSD	D, E, F	5	100	96	97
Lahertis	SSD	D, E, F	5	97	97	97
SW 55116	SW	D, E, F	5	98	96	97
SW 54925	SW	D, E, F	5	97	94	96
Brentano	SSD	D, E, F	5	95	96	95
Event E	SSD	D, E, F	5	97	94	95
Kuban	SW	D, E, F	5	93	96	94
RAGT R40784 C	SSD	D, E, F	5	85	79	82

* Endast Sveaförsöken

** Ej Sveaförsöken

*** Endast ÖSF

får mer konkurrens samtidigt som sorten har en generellt svag avkastning i Mälardalen. Hereford är den sort som avkastat bäst i år men skillnaderna är mindre än hos brödvetsorterna och de äldre sorterna Harnesk och Opus hävdar sig fortfarande ganska väl

I tabell 2 redovisas flerårsmedeltal samt de senaste tre årens medelskördar område-
svis. Nedan kommenteras tabellen område-
svis.

Område C. I område C ligger det 1 försök/år i Mellansvensk regi medan övriga försök ingår i Animaliebältets försöksregion. För ytterligare information om C-området hänvisas till Animaliebältets försöksrapport.

Område D. Skördenivån var i årets försök god och låg i nivå med 5-årsmedeltalet för mätaren. Bland brödvetsorterna är Ellvis den högst avkastande sorten i medeltal men överträffades i år av Kranich. Oakley och

Hereford är överlägsna på fodervetesidan men skillnaden mot övriga sorter var mindre detta år. Ellvis, Hereford och Oakley är alla nya så en viss försiktighet är på sin plats, med tanke på vinterhärdigheten.

Område E. Skördenivåerna i E-området var 2009 avsevärt lägre än längre öster ut och mätaren nådde inte upp till sitt femårsmedeltal. Ellvis är även i detta område den högst avkastande brödvetsorten och ligger i samma nivå som de högst avkastande fodersorterna Oakley och Skalmeye.

Område F. F-området hade en skörd som låg något under femårsnittet. Gamlingen Kosack hade den högsta medelavkastningen tätt följd av Kranich, Olivin och Akteur på brödvetesidan och med Harnesk och Hereford som främsta konkurrenter på fodersidan. Sett över flera år så är ett flertal bröd- och foderveten ganska likvärdiga när det gäller avkastning.

Tabell 2. Höstvete. Avkastning områdesvis 2005-2009 samt 5-årsmedeltal. Mätare: Sortblandning

Sort/Årtal	C-omr.	D-området			Medel 2005- 2009	E-området			Medel 2005- 2009
	Medel 2005- 2009	2007	2008	2009		2007	2008	2009	
Sortbl. kg/ha	6 790	9 770	12 340	10010	10 060	8 620	7 990	6 820	8 010
Rel-tal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Boomer	100	96	94	100	99		81	98	95
Ellvis	103	104	102	103	106	106	104	103	108
Harnesk	98	97	104	94	99	96	101	103	98
Hereford	110	115	105	108	113		91	109	103
Kranich	91		89	106	100		94	98	98
Mulan	98	105	87	101	99	106	99	98	104
Oakley	106	111	112	105	113	116	108	101	108
Olivin	99	96	93	98	98	99	90	102	99
Opus	104	102	102	104	104	102	104	100	104
Akteur	104	96	83	97	95	98	96	95	98
Gnejs	98	102	98	98	100		101	99	103
Kosack									
Skalmeye	99	106	97	103	103	108	106	98	106
Tulsa	100	101	97	97	101	105	101	93	100

Område G. Endast femårsmedeltalet redovisas då det endast skördas ett höstveteortförsök per år i området. Harnesk är den klart högst avkastande sorten och är förstahandsvalet för foderproduktion. Olivin och Kosack är ungefär likvärdiga avkastningsmässigt för brödveteproduktion.

Sorternas kvalitets- och beståndsegenskaper redovisas i tabell 3 och 4.

Sortbeskrivningar

SORTBLANDNING består 2009 av en blandning av Olivin, Harnesk, Tulsa och Opus. Blandningen är komponerad för att ge så lite mellanårsvariationer som möjligt och för att fungera över hela landet. Sorterna kan bytas ut mellan åren.

AKTEUR (SSd) är ett medellångt, tidigt mognande brödvete med hög proteinhalt och stor kärna. Avkastningen är medelgod. Klassas som E-vete.

ELLVIS (SSd) är ett tidigt mognande stråstyvt brödvete, med mycket bra avkastning. Stråstyrkan är bra, proteinhalt och rymdvikt medelgoda och falltalet högt

GNEJS (SW) är en mycket tidig kortvuxen brödvetesort med bra avkastning och medelgod vinterhärdighet. Stråstyrkan är mycket bra, proteinhalt och rymdvikt medelgoda.

HARNESK (SW) är kortstråig, medeltidig foder- och brödvetesort med god vinterhärdighet. Avkastningen hög/mycket hög, stråstyrkan god, rymdvikten och proteinhalten är något låg.

HERFORD (SW) är ett danskt fodervete med mycket hög avkastning, stor kärna, låg rymdvikt och proteinhalt. Strået är medellångt och stråstyrkan medelgod.

Tabell 2. forts. Höstvete. Avkastning områdesvis 2005-2009 samt 5-årsmedeltal. Mätare: Sortblandning

Sort/Årtal	F-området			G-området	
	2007	2008	2009	Medel 2005-2009	
Sortbl. kg/ha	8 910	9 200	7 920	8 750	5 940
Rel-tal	100	100	100	100	100
Boomer	91	84	97	95	
Ellvis	98	100	99	101	
Harnesk	102	103	103	101	106
Hereford	112	93	100	102	
Kranich	92	89	101	98	
Mulan	97	90	97	97	93
Oakley	108	101	92	102	
Olivin	96	93	100	98	97
Opus	100	99	97	102	92
Akteur	94	90	100	96	
Gnejs	97	102	98	101	
Kosack	93	91	103	98	98
Skalmeje	98	98	94	98	
Tulsa	99	98	93	99	

KOSACK (SW) är en långstråig, sent mognande, vinterhärdig, stråstyv sort som ger en stabil avkastning. Den har relativt goda bakningsegenskaper och klassas som kvalitetsvete trots att proteinhalten är något låg.

KRANICH (SW) är en mycket tidigt mognande kortvuxen brödvetesort med bra falltal och proteinhalt. Rymdvikten och stråstyrkan är medelgoda.

MULAN (SSd) är ett mycket tidigt mognande medellångt stråstyvt vete för främst foder/stärkelseproduktion. Avkastningen är medelhög och kvalitén medelgod.

OAKLEY (SW) är ett mycket högvaxande foder-/stärkelsevete med medelsen mognad, strået är kort och styvt. Stärkelsehalten är medelhög, kärnan stor och proteinhalten och rymdvikten är låga. Vinterhärdigheten verkar vara något svag.

OLIVIN (SSd) är en högvaxande, vinterhärdig sort med medelgod stråstyrka, medellångt strå och medeltidig mognad. Avkastningen är hög och kvalitetsegenskaperna är mycket goda.

OPUS (SSd) är ett mycket högvaxande foder-/stärkelsevete med tidig mognad, strået är medellångt och något svagt. Stärkelsehalten är hög, proteinhalten och rymdvikten är låg.

SKALMEJE (SSd) är ett högvaxande medelsent fodervete med god stråstyrka. Stärkelsehalten är hög.

TULSA (SW) är en mycket kortstråig, stråstyv högvaxande sort för främst foder/stärkelseproduktion. Avkastningen är hög till mycket hög, rymdvikten medelmåttig och tusenkornvikten låg.

Övriga sorter är endast provade kortare tid eller ej längre aktuella i området.

Tabell 3. Höstvete. Beståndsegenskaper för olika sorter. Femårsmedeltal från område D-G 2005-2009

Sort	Planttäthet Vår %	Strå- styrka %	Strå- längd cm	Mognad dagar	Vattenhalt Skörd %
Sortblandning	83	93	73	321	18,8
Akteur	85	96	83	321	18,5
Boomer	80	95	67	321	18,8
Ellvis	85	95	73	321	18,5
Gnejs	82	98	72	321	18,4
Harnesk	81	93	66	321	18,4
Hereford	79	90	71	321	19,4
Kosack	81	85	94	325	20,0
Kranich	83	91	70	321	18,3
Mulan	83	96	74	320	18,6
Oakley	75	97	62	321	19,7
Olivin	84	89	81	321	18,7
Opus	83	90	73	321	18,4
Skalmeje	82	97	72	323	19,2
Tulsa	80	99	60	322	19,0

Tabell 4. Höstvet. Kvalitetsegenskaper hos olika sorter. Femårsmedeltal från område D-G 2005-2009

Sort	Liter- vikt g	Tusen- kornvikt g	Fall- tall sek.*	Protein- halt % av ts	Stärkelse- halt % av ts	Huvudsakligt användnings- område
Sortblandning	790	42,4	311	11,8	71,9	
Akteur	806	48,4	350	12,5	71,6	Bröd
Boomer	785	44,2	320	11,8	72,5	Bröd
Ellvis	784	43,3	354	11,7	71,8	Bröd
Gnejs	780	43,7	303	11,3	72,2	Bröd
Harnesk	781	41,9	332	11,4	71,9	Foder/Bröd
Hereford	751	46,3	196	10,8	72,7	Foder
Kosack	810	43,6	310	11,7	71,7	Bröd
Kranich	782	42,6	359	12,1	72,6	Bröd
Mulan	778	45,7	267	11,8	71,8	Foder/Bröd
Oakley	759	44,7	184	10,6	72,4	Foder
Olivin	809	42,9	326	12,2	71,8	Bröd
Opus	777	47,8	284	11,4	72,9	Foder/Bröd
Skalmeje	787	42,5	338	11,3	73,5	Foder
Tulsa	790	38,9	304	11,7	71,8	Foder

*Hela Sverige

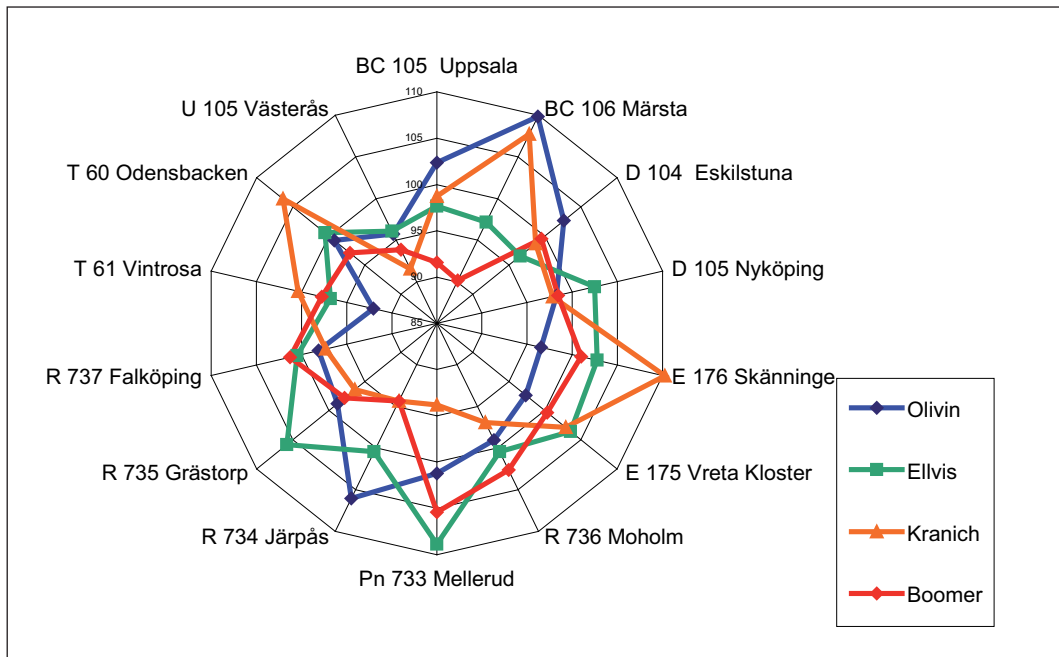
HS Jordbrukardag
Det mest aktuella för dagens växtodlare!

**Möt rådgivarna i fält,
 träffa branschens ledande företag!**

23 juni 2010 kl 13-19 på Logården, Grästorp

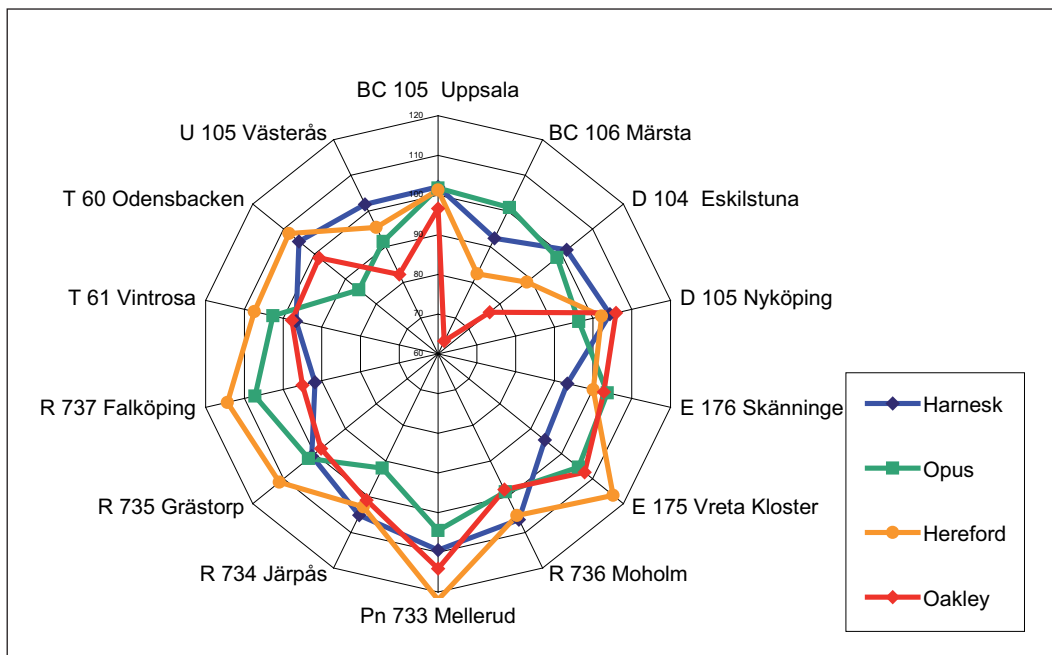
Fokus på västsverige!

Logos: European Union, Jordbruksverket, Scandinavian Seed, Svenska Foder, SLU, HS

Höstvete. Avkastning försöksvis för brödvetsorter 2009. Medeltal av behandlat och obehandlat.

Höstvete. Avkastning försöksvis för fodervetesorter 2009. Medeltal av behandlat och obehandlat.

En genomgång av tvärvillkoren med LRF Konsult - Jordbruksverket står för 70 % av kostnaden.

Tvärvillkorsrådgivning

Från 2007 gäller tvärvillkoren fullt ut och brister kan vid kontroll av kommun och länsstyrelse leda till avdrag på EU-stöden. Det är många regler att hålla reda på och det är lätt hänt att något glöms bort.

Tycker du att detta är besvärligt så är det en god idé att nappa på vårt erbjudande om enskild Tvärvillkorsrådgivning.

Ett normalt besök tar en halvdag och på den tiden hinner vi med en genomgång av villkoren och en rundvandring för att titta närmare på sådant som kan vara svårt att bedöma från köksbordet.

Rådgivningen är inte en myndighetskontroll. Du blir dock väl förberedd att klara en sådan.

Vänta inte!

Hör av dig till närmaste LRF Konsult kontor för att boka in ett besök med våra speciella tvärvillkorsrådgivare.

Vänta inte, Jordbruksverkets pengar räcker inte till alla.

Du hittar oss på ett kontor nära dig. Ring **0771-27 27 27** eller besök vår hemsida www.konsult.lrf.se.

